

Sedat Ergin

15 Temmuz ve İstihbarat 1: Bir istihbarat otoritesinin gözünden 15 Temmuz, Amerika ve Fetullah Gülen

27 Haziran 2017

15 Temmuz darbe girişiminin üzerinden bir yıla yakın bir zaman geçmiş olmasına karşılık, bu kalkışmanın istihbarat boyutuyla ilgili tartışma kolay kolay kapanacağı benzemiyor.

MİT'in darbeyi neden daha önceden istihbar edemediği, teşkilatın bu istihbaratı yapabilmesi için gerekli yasal zemine sahip olup olmadığı, ayrıca AK Parti iktidarının geçmişte **Gülen** organizasyonu ile ittifak içinde olmasının hangi boyutlarda bir istihbarat açığı yarattığı gibi sorular bu tartışmada en çok öne çıkan başlıkları oluşturuyor.

Bugünden başlayarak bir dizi yazıda bu soruları tek tek büyüteç altına yatırıp, 15 Temmuz bağlamında istihbarat meselesine somut verilere dayanarak muhtelif açılardan ışık tutmak istiyoruz. Bunu yaparken özellikle TBMM'de 15 Temmuz darbe girişimini incelemek amacıyla kurulan komisyonda yapılan açıklamaları özellikle ön planda tutmak istiyoruz.

Ancak bu soruları tartışmaya girmeden eski MİT Müsteşarı **Emre Taner**'in komisyonun 9 Kasım 2016 tarihli oturumunda yaptığı ve Türk kamuoyunda yeteri kadar değerlendirilmediğini düşündüğüm bir vurgusunu öncelikle ele almak istiyorum. Bu vurgu, **Taner**'in darbenin dış boyutuna, daha doğrusu 15 Temmuz'un arkasında dış destek, yani Amerika'nın olup olmadığı sorusuna bakışıyla ilgilidir.

Emre Taner, 2005-2010 yılları arasında MİT'in başında bulundu. Mülkiye mezunu, MİT'in içinden yetişmiş bir istihbaratçı. Teşkilatta tam 43 yıl çalışmış, Müsteşarlık makamına oturmadan önce İstanbul bölge başkanlığı, operasyondan sorumlu müsteşar yardımcılığı gibi kritik görevlerde bulunmuş profesyonel bir istihbaratçının değerlendirilmelerinin önem taşıdığını düşünüyorum. **Taner**'den söz ederken müsteşarlığı sırasında "çözüm süreci" gibi kritik bir inisiyatifin başını çektiğini de hatırlamalıyız.

ÖNCE YABANCI ETKİSİNDE BİR MİSYONER FAALİYETİ

Eski müsteşar, öncelikle **Fetullah Gülen**'in özellikle 1970'li yıllardan itibaren MİT'in izleme alanı içinde olduğunu ve 1975'li yıllarda İzmir Aliağa vaizliği ve ardından İzmir merkez vaizliğine gelişinin ardından yeni bir yapının ortaya çıktığına dikkat çekiyor. **Taner**'e göre, **Gülen**'e dönük dış ilgi ilk kez bu dönemde başlamıştır:

"Yabancı ülkelerin birçok servis mensubu 'diplomat' kisvesiyle, çeşitli maskelerle konuyla ve grupla ilgilenmeye başlıyorlar. 1975'li yıllar bu ilgilerin en çok arttığı ve başladığı yıllardır. Amerikalıları görüyoruz, başkalarını görüyoruz, değişik kitle iletişim örgütlerini görüyoruz."

"Aranan nedir?" diye soruyor **Emre Taner** ve şöyle yanıtlıyor: **"Aranan, o yılları gözünüzün önüne getirirseniz, iyi huylu, iyi yüzlü İslam arayışı. Batı bunu arıyor, bunu Fetullah Gülen üzerinde denemeye çalışıyor, 'Acaba olabilir mi' diye bakıyor. Angajmanlar başlıyor, temaslar başlıyor. İzliyor, gözlüyor, ortada terör yok, bir suça bulaşmışlık yok, yasadışına çıkılmışlık yok; sadece ziyaret tarzında yürütülen faaliyetler. Ancak 1980'lere geldiği zaman İslam'ın yanı sıra Türklük şuurunun da daha çok öne çıkarılmaya başlandığını görüyoruz ve ülke içinde ve dışındaki okullaşma faaliyetlerinde de büyük bir hızlanma müşahede ediyoruz. Hatta tabiri caizse bu okullaşma faaliyetini bir misyoner faaliyeti tarzında da yorumlamak mümkün olabiliyor, yabancı etkisinde bir misyoner faaliyeti."**

Taner'e göre, **Gülen** cephesinde modern görüntü, yasalara saygılı tavırlar ve terörün dışında bir çizginin benimsenmesi, ülke içinde ve dışında çeşitli çevreler tarafından hoşgörülle karşılanması sonucunu doğuruyor.

DAHA SONRA BİR KÜRESEL ENSTRÜMAN

Taner, bu arada **"Gülen cemiyetinin 12 Eylül darbesine 'evet' diyerek kendisine önemli faydalar sağladığını, örgütün sıkıyönetim uygulamalarından en az zararlı çıktığını, en önemli gelişimini bu dönemde sağladığını, özellikle okullar ve eğitim faaliyetlerinde sıkıyönetim döneminde de yol aldığını"** vurguluyor.

Eski MİT yetkilisine göre. **"FETÖ örgütünün en büyük özelliği çok ciddi bir dış destek**

bulabilmesidir. Hiçbir İslamcı grup bu ölçüde dış destek bulamamıştır.”

Ardından “ülke içinde yeterli faaliyetin sergilenemeyeceği fikrinden hareketle Gülen’in Amerika’ya nakli konusu” gündeme gelmiştir. **Taner**, bu gelişme sonrasını şöyle değerlendiriyor: “Amerika’ya gidiş örgütün dış destek sağlama hareket kabiliyetine önemli katkılar getirirken, bizim kontrolümüze de zorluklar vermiştir. Örgüt bu tarihten itibaren küresel bir enstrüman niteliğini daha da güçlendirmiştir. Bir başka deyimle, küresel sermayenin izdüşümü konumuna adeta getirilmiştir.”

BU İŞ GİZLİ SERVİSTEN (CIA) TALİMATLA YÜRÜYOR

TBMM komisyonunda CIA ile **Gülen** cemaati arasında bilgi paylaşımı olup olmadığı sorusu da gündeme geliyor. Bu başlıkta **Taner**, **Gülen**’in ABD’ye gitmesinden sonra örgütün karar ve hareket noktasının bu ülkeye taşındığına dikkat çektikten sonra şu değerlendirmeyi yapıyor: “**Bunu orada da yaparlar yani illa Türkiye içerisinde böyle bir şey yapıldı, yapılmadı diye bir zorlamaya girmeye gerek yok. Orada ne olup bittiğini tam bilemedik bunu söylüyorum. Gülen’in Amerika’ya gidişi onu rahatlatmıştır, bizi zora sokmuştur. Çünkü bazı bilgileri almakta çok sınır ve sıkıntıya girmişizdir... yıllardır orada yaşayan bir örgüt liderinin hangi sebepten orada tutulduğunu anlamak için ‘Küresel sermayenin izdüşümüdür’ dedim.**”

“**FETÖ içinde yabancı unsurlar var mı**” tartışmasında da **Emre Taner**, çok kuvvetli ifadelerle **Gülen**’in ABD’deki faaliyetinin gizli servisten (CIA) alınan talimatla yürüdüğünü söylüyor. Bu ifadesi aynen şöyle:

“**Böyle yabancı damgalı pasaportlu insanlar olduğunu söylemek mümkün değil ama yabancılarla temasları var. Yani yabancıların oraya girip de bizzat kadrolu çalışmasına gerek yok, temaslar var. Amerika’daki bütün temaslarda yabancılar var, gizli servis var. Daha ötesi yok, gizli servis var, yani gizli servisten alınan talimatlarla bu iş yürüyor, bu kadar açık.**”

15 TEMMUZ FETÖ’NÜN BOYUNU AŞAR

Taner, açıklamaları sırasında aynı değerlendirme içinde bir adım daha atarak, 15 Temmuz darbe girişimini de ABD ile ilişkilendiriyor. **Taner**, “kişisel kanaati” olarak, kuvvetli ifadelerle “**15 Temmuz sadece ve sadece FETÖ’nün ve grubunun anlayışıyla realize edilmiş bir faaliyet olamaz. FETÖ’nün boyu kısa kalır. Bakın, çok açık ifade ediyorum, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü darbeden endişe ediliyorsa FETÖ’nün boyu çok kısa kalır. Arkasındaki ortak aklın, arkasındaki küresel aklın mutlaka göz ardı edilmemesi gerekir. O itibarla, büyük bir faciadır**” diye konuşuyor.

Taner’e göre 15 Temmuz’u diğer darbelerden ayıran önemli bir yönü, dış destek boyutudur. Eski MİT Müsteşarı, “**Burada çok farklı bir anlayış söz konusu. Burada dış destek var**” diye konuşuyor.

Bugün aktif görevde olmasa da MİT’in 43 yıllık kurumsal hafızasını ve tecrübesini taşıyan bir ismin değerlendirmelerini altını çizerek okumak ve üzerinde düşünmek durumundayız.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş